

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської і фіно-угорської філології

КУРСОВА РОБОТА

з лінгвістики

на тему: Інформативна структура висловлення в сучасних англійській та українській мовах

Студентки 3 курсу групи Па 15-21
Факультету германської філології і перекладу
Напряму підготовки 035 “Філологія”
Спеціальності Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська
Ревть Вікторії Володимирівни
Керівник **Березенко В.М.**,
кандидат філологічних наук, доцент

Національна шкала _____
Кількість балів: ____ Оцінка: ЄКТС ____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ – 2024 р.

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugric Philology

COURSE PAPER

**THE INFORMATIVE STRUCTURE OF THE UTTERANCE IN
THE MODERN ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES**

VIKTORIJA REVT

Group Pa 15-21

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **VIKTORIJA BEREZENKO**

PhD (Linguistics)

Kyiv –2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ. ІНФОРМАТИВНА СТРУКТУРА

ВИСЛОВЛЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ

МОВОЮ.....

1.1 Порядок слів у реченні.....

1.2. Інтенація.....

1.3. Неозначений артикль.....

1.4 Конструкції "there is"/"there are"

1.5. Інші засоби виділення підмета (as for, but for та ін.)

1.6. Інверсія порядку слів

1.7. Емфатичні конструкції.....

1.8 Імпліцитна інформація

Висновки до першого розділу.....

РОЗДІЛ ДРУГИЙ. ІНФОРМАТИВНА СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ В

УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1 Порядок слів у реченні.....

2.2. Інтенація.....

2.3 Відокремлені члени речення.....

2.4. Вставні слова та словосполучення.....

2.5. Інші засоби виділення підмета (щодо, за винятком і т.д.)

2.6 Інверсія порядку слів.....

2.7 Емфатичні конструкції.....

2.8 Імпліцитна інформація

Висновки до другого розділу.....

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОЇ

СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

3.1. Спільні та відмінні риси.....

3.2. Приклади.....

Висновки до третього розділу.....

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....

РЕЗЮМЕ

ЛІТЕРАТУРА

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ МАТЕРІАЛІВ

ВСТУП

Висловлення інформації в мові має велике значення, і його структура впливає на організацію інформації в реченні. Вона визначає, які частини висловлення вважаються новою або вже відомою інформацією для слухача або читача.

У сучасній англійській мові існує кілька способів вираження інформативної структури. Один з них - це використання словосполучень "підмет-присудок-додаток" (subject-verb-object), де головна інформація зазвичай розташовується на початку речення. Наприклад, у реченні "The cat caught a mouse." (Кіт піймав мишу), "The cat" є вже відомою інформацією, а "caught a mouse" є новою інформацією.

Українська мова також має свої особливості щодо інформативної структури висловлення. Українські речення зазвичай починаються з підмета, який є відомою інформацією, і за ним слідує присудок з новою інформацією. Наприклад, у реченні "Кіт піймав мишу", "Кіт" є вже відомою інформацією, а "піймав мишу" є новою інформацією.

Варто пам'ятати, що інформативна структура висловлення може змінюватися залежно від контексту, стилю мовлення та інших факторів. Для належного розуміння інформативної структури висловлення в сучасній англійській та українській мовах рекомендується вивчати граматичні правила та практикувати їх у різних контекстах..

РОЗДІЛ 1

ІНФОРМАТИВНА СТРУКТУРА ВИСЛОВЛЮВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

1.1 Порядок слів у реченні

Структура порядку слів у реченні в англійській мові чітко виражена, оскільки розташування членів речення вказує на зв'язок між ними і допомагає зрозуміти, що на що діє.

У стверджувальних реченнях зазвичай використовується прямий порядок слів, де присудок йде після підмета.

Повна формула розповідного речення в англійській мові виглядає так: підмет + присудок + додаток + обставина. Додатки можуть бути прямими, непрямыми або супроводжуватися прийменником.

Наприклад, речення з прямим додатком: "We go to the cinema every week." (Ми ходимо в кіно кожного тижня).

Речення з непрямым додатком: "He will give you the book." (Він дасть вам книжку).

Речення з прийменниковим додатком: "We received a letter from him last night." (Ми отримали від нього листа минулої ночі).

Обставини місця та часу також можуть розташовуватися на початку речення, наприклад: "At the moment she is busy." (Зараз вона зайнята).

У спонукальних реченнях присудок може бути на першому місці, без вживання підмета. У такому випадку говорять про непрямий

порядок слів у реченні. Наприклад: "Meet John in the restaurant."
(Зустрінь Джона в ресторані).

Нижченаведена таблиця допоможе зрозуміти схему порядку слів у реченні в англійській мові.

П і д м е т	Присудок	Додаток прямий/непрямий	Обставина місця або часу
Н е	saw	her	in the street today.

Порядок слів у питальних реченнях дещо відрізняється. Допоміжні та модальні дієслова розташовуються перед підметом. Для утворення питальної форми Present Indefinite та Past Indefinite використовується допоміжне дієслово "to do" (do, does, did):

Is she playing the piano now? - Чи грає вона зараз на піаніно?

Does he read German books every evening? - Чи він читає німецькі книги кожного вечора?

Did they come home at three? - Чи прийшли вони додому о третій годині?

Заперечні речення в англійській мові мають такий же порядок слів, як тверджувальні, за винятком одного: вони потребують додавання частки "not" та обов'язкового використання допоміжного слова або словосполучень:

Підмет + допоміжне слово + частка "not" + присудок + додаток + обставина

Зазвичай допоміжне слово зливається з часткою "not". Приклади:

I do not have enough money. - У мене недостатньо грошей.

I haven't seen him in ages! - Я не бачив його століттями! (have not злилося в haven't)

1.2 Інтонація

Інтонація в англійській мові відображає спосіб вимови слів та речень з різними інтонаційними моделями, що надають реченням певного тону та значення.

Основні типи інтонації в англійській мові включають:

1. Падаюча інтонація: Цей тип використовується для закінчення розповідних речень. Зазвичай, звуки зі зниженою інтонацією будуть вимовлені зниженим тоном, що вказує на завершену думку або ідею.
2. Підвищення голосу: Цей тип інтонації використовується в питальних реченнях, де висота звуку підвищується в кінці речення. Це створює відчуття незавершеності, ставить питання або виражає потребу у відповіді.
3. Ізольована інтонація: Цей тип інтонації використовується для підкреслення певних слів або фраз у реченні. Часто це досягається за допомогою посилення тону слова або фрази, які потребують особливої уваги або наголосу.

Наголос в англійській мові є важливим фактором, який використовується для підкреслення певних слів або складів у реченні. Це досягається шляхом зміни тону, інтенсивності та тривалості звуку.

1.3 Неозначений артикль

Артикль (article) визначає предмет чи людину як конкретну або не конкретну в письмовій або усній формі.

Тобто, артикль показує наскільки знайомий або незнайомий предмет чи людина є для мовця. Артиклі використовуються виключно з іменниками. В англійській мові існують такі артиклі: a (an), the та 'нульовий артикль'.

Два артиклі - a та an - завжди йдуть поруч. Це неозначені артиклі, і їх розрізняє лише:

- артикль a використовується перед іменниками, що починаються з приголосного звуку - a house, a flat, a teacher;

- артикль an використовується перед іменниками, що починаються з голосного звуку - an animal, an exercise, an orange.

Варто зазначити, що ми говоримо про звуки, тому ці артиклі правильно вживати в таких словах:

- an hour; - a university; - a European.

Тепер деякі правила вживання неозначеного артикля a/an:

1. З обчислюваними іменниками в однині, вживання артикля a/an подібне до заміни слова one:

- a pen; - a dog; - a room; - an apartment.

2. Коли ми говоримо про щось або когось вперше:

- A man in the red hat comes inside. - Чоловік у червоному капелюсі увійшов всередину.

3. Коли ми вперше говоримо про професії:

- He is a dentist. - She is an actress.

4. Після таких фраз:

- I have a; - I see a; - This is a; - That is a; - It is a; - There is a.

5. Після таких слів, як once / twice / three times:

- Twice a month; - Once a week; - Three times a day.

Артикль a/an НЕ вживається в таких випадках:

1. З іменниками у множині:

- a book - books; - a chair - chairs; - an apartment - apartments.

2. З або після присвійних займенників:

- a hat - my hat; - a coat - his coat; - a dress - her dress.

1.4 Конструкції "there is/there are"

Конструкція "there is/there are" відіграє важливу роль у формуванні речень.

Як вам відомо, "there is" використовується, коли ми говоримо про одне особове, а "there are" – коли ми говоримо про багато особових. Коли ми посилаємося на один предмет, перед іменником використовується неозначений артикль "a/an". "There is" використовується перед незлічувальними іменниками, такими як фрукти, вода, цукор, чай, молоко та інші. У випадку з багатою кількістю особових ми використовуємо числівники без артикля. Наприклад:

- *There is a laptop on the table.*
- *There is some tea in the box.*

- *There are many books in your room.*

Дослівний переклад речень з цими зворотами звучить так: *Там є мій комп'ютер на столі; Там є трошки чаю у коробці, або Там є багато книг у твоїй кімнаті.*

Погодьтеся, що у такому перекладі ці речення звучать досить незвично. Речення, які розпочинаються з *there is, there are*, ми переважно перекладаємо з кінця, упускаючи слово *там*. *На столі є мій ноутбук; В коробці є трошки чаю; або ж В твоїй кімнаті багато книжок.*

Конструкції "there is, there are" використовуються, коли ми хочемо згадати про місце розташування людей або речей - у місті, у квартирі, на певних поверхах або територіях і т.д. Наприклад:

- *There is a lady in the hall.*
- *There are three bedrooms in my flat. I like it very much!*

Потрібно запам'ятати, якщо мова про місце знаходження доцільно використовувати *there is*.

Іншим важливим моментом є те, **що коли ми перелічуємо предмети, у певній послідовності, навіть якщо їх є багато ми вживаємо зворот *there is*.**

- *There is a lamp, computer, and my bag on the table.*
- *There is a pack of cheese, meat, and three bottles of milk in the fridge.*

1.5 Інші засоби виділення підмета

Крім стандартних засобів виділення підмета в реченні, таких як порядок слів, розділові знаки та інтонація, існують деякі фрази, які можуть допомогти виділити підмет. Ось кілька прикладів:

1. "As for" (що стосується): Ця фраза може використовуватись для визначення підмета в контексті говоріння про щось. Наприклад: "As for John, he will be late." (Що стосується Джона, він запізниться.) У цьому реченні підметом є "John".

2. "But for" (крім, окрім): Ця фраза вказує на те, що підмет є винятком або відмінністю від інших. Наприклад: "Everyone was tired, but for Sarah." (Усі були втомлені, окрім Сарі.) У цьому реченні підметом є "Sarah".

3. "Except for" (крім, за винятком): Ця фраза також вказує на виняток або відмінність. Наприклад: "All the students passed the exam, except for John." (Всі студенти склали іспит, за винятком Джона.) У цьому реченні підметом є "John".

4. "Other than" (крім, за винятком): Ця фраза має схоже значення з "except for" і також вказує на виняток або відмінність. Наприклад: "I invited all my friends to the party, other than Lisa." (Я запросив усіх своїх друзів на вечірку, крім Лізи.) У цьому реченні підметом є "Lisa".

1.6 Інверсія порядку слів

У англійській мові інверсією називається порушення прямого порядку слів у реченні, коли присудок ставиться перед підметом. Цей нестандартний порядок слів використовується в деяких конструкціях або з метою емоційного виділення певного слова.

Ось декілька прикладів:

1. Після прямої мови:

"Friend asked, 'How is he?'" – Друг запитав: "Як він?"

2. В реченнях, що починаються з "here" / "there":

"Here is a nice reasonable restaurant." – Тут є ресторан з нормальними цінами.

3. В умовних реченнях з дієсловами "was", "were", "had", "could", "should":

"Had I more time, I would have done it better." – Мав би я більше часу, я б це зробив краще.

"Should she need anything, tell me." – Якщо їй щось знадобиться, кажіть мені.

4. В складних реченнях, що починаються зі слів "never", "nothing", "no sooner", "not only", "hardly", "scarcely":

"Never had I seen such a high building." – Я ніколи не бачив такої високої будівлі.

"Hardly do I do it, but I will try." – Навряд чи я зроблю це, проте я постараюся.

1.7 Емфатичні конструкції

Емфаза - це спосіб виділення певного слова або виразу у висловленні. Це використовується з двома основними цілями:

1) Підсилення того, що ми хочемо сказати (емоційна емфаза):

- "You did do that balance." (Ви таки зробили цей баланс.)

- "I do love this place!" (Я дійсно люблю це місце!)

2) Показ контрасту між правильним і неправильним, теперішнім і минулим (контрастна емфаза):

- "Why weren't you at the meeting? I was at the meeting." (Чому тебе не було на зустрічі? Я був на зустрічі.)

Найпоширенішим засобом емпізи є постановка члена речення, який виділяється на перше місце. Це може бути:

1) Дієслівний присудок: "Did you see that movie? I did see it." (Ти бачив той фільм? Я саме його бачив.)

2) Іменний складений присудок: "The winner of the competition was John. John was the winner of the competition." (Переможцем конкурсу став Джон. Джон був переможцем конкурсу.)

3) Дієслівний складений присудок: "She has written the report. The report has she written." (Вона написала звіт. Звіт саме вона написала.)

Для перекладу емпітичних конструкцій такого типу на українську мову можна використовувати слова-підсилювачі або ставити дієслово на перше місце.

1.8 Імпліцитна інформація

Імпліцитна інформація в англійській мові відноситься до інформації, яка не виражена прямо в тексті, але може бути зрозуміла або виведена з контексту, загальновідомих фактів, культурних норм або презумпцій. Вона базується на розумінні співрозмовником того, що не було прямо сказано, але можна зрозуміти з контексту.

Наприклад, розглянемо таке речення: "She missed the bus" (Вона пропустила автобус). Це речення містить імпліцитну інформацію, що

вона мала намір сісти на автобус, але не встигла. Ця інформація не виражена прямо, але можна зрозуміти з контексту.

Ще один приклад: "He took an umbrella" (Він взяв парасольку). Це речення містить імпліцитну інформацію, що надворі йшов дощ або була погода, коли зазвичай беруть парасольку. Ця інформація не згадується прямо, але може бути зрозуміта з контексту та загального знання про звички і прийняті норми.

Інші приклади імпліцитної інформації в англійській мові включають загальновідомі факти, культурні нюанси, вживання загальних слів чи виразів без додаткових пояснень, або застосування метафор та алегорій.

Для розуміння і використання імпліцитної інформації належним чином важливо враховувати контекст та загальний культурний досвід співрозмовника.

Висновок до розділу 1

У англійському реченні порядок слів має чітку структуру, яка допомагає зрозуміти, які частини речення взаємодіють між собою.

У стверджувальних реченнях, зазвичай, ми маємо прямий порядок слів, де присудок йде після підмета. У питальних реченнях порядок слів змінюється, де допоміжні або модальні дієслова ставляться перед підметом. Заперечні речення мають той самий порядок слів, що й стверджувальні, за винятком додавання частки "not" та допоміжного дієслова або словосполучення.

Інтонація в англійській мові використовується для надання реченням певного тону та значення. Існують різні типи інтонації. Падаюча інтонація використовується для закінчення розповідних речень, підвищення голосу використовується в питальних реченнях, а

ізолювана інтонація застосовується для підкреслення окремих слів або фраз. Наголос в англійській мові є важливим елементом для підкреслення певних слів або складів у реченні.

Артикль визначає предмет чи людину як щось конкретне чи неконкретне. Неозначений артикль "a" або "an" використовується з обчислюваними іменниками в однині, коли ми говоримо про щось чи когось вперше. Конструкція "there is/there are" використовується для позначення місцезнаходження людей чи речей, визначення кількості предметів або переліку предметів. Заперечення зазвичай складається з "there is not" або "there are not", а питання починаються з "Is there...?" або "Are there...?"

Існують різні способи виділення підмета в реченні, такі як порядок слів, використання розділових знаків, інтонація та фрази, наприклад "As for", "But for", "Except for", "Other than". Інверсія використовується для порушення прямого порядку слів у реченні, і це може статися після прямої мови, у реченнях, що починаються з "here/there", у умовних реченнях та у складних реченнях, що починаються зі слів "never, nothing, no sooner, not only, hardly, scarcely".

Емфаза допомагає виділити або підкреслити певні слова або фрази в реченні для надання їм більшої ваги або акценту. Це може бути досягнуто за допомогою наголосу, підвищення голосу, використання вигуку або використання спеціальних слів або фраз, таких як "indeed", "in fact", "especially", "particularly", "above all" та інших.

Однак, важливо враховувати, що англійська мова досить гнучка, і порядок слів, інтонація та використання артиклів можуть відрізнятися залежно від контексту та інтенції спікера. Існує багато варіацій і стилів

вживання мови, і вони можуть змінюватися залежно від ситуації та мовного реєстру.

РОЗДІЛ 2

ІНФОРМАТИВНА СТРУКТУРА РЕЧЕННЯ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

2.1 Порядок слів у реченні

Однією з найхарактерніших особливостей української мови є прямий порядок слів, який відображається у розташуванні головних і другорядних членів речення. Основні розміщення елементів у реченні такі:

- Підмет передує присудку: Мисливці заночували в сторожці.
- Узгоджене означення, яке включає займенник, прикметник, порядковий числівник або дієприкметник, стоїть перед означуваним словом: Утомлені мисливці заночували в сторожці.
- Неузгоджене означення, яке включає іменник, неозначену форму дієслова, прислівник тощо, розташовується після означуваного слова: Утомлені мисливці заночували в сторожці лісника.
- Додаток знаходиться після слова, яким він керує: Брат пообіцяв мені допомогти з математикою.
- Обставини можуть розміщуватись у реченні довільно: І шумить, і гуде, дрібен дощик іде. А хто ж мене, молодую, та й додому поведе? (Нар. творчість) Обставини способу дії, міри й ступеня зазвичай стоять перед присудком.

Місце вставних слів і словосполучень залежить від того, що саме потрібно виділити. Вставні слова на початку речення стосуються всього речення, а всередині - слова, що йде після них:

- Як відомо, на території Закарпаття колись було море. Письменник — це, вважай, ціла галактика зі своїми магнітними бурями, супутниками, періодами неспокійного сонця (Б. Олійник).

Порядок слів впливає на зміст речення. Змінивши місцями члени речення, ми можемо змінити його зміст:

- Ми знайшли цуценя під кущем малини.
- Цуценя під кущем малини знайшли ми.
- Знайшли ми під кущем малини цуценя.
- Під кущем малини цуценя ми знайшли.

Зазвичай у простому реченні на початку ставиться відоме (тема), а в кінці - нове і невідоме (рема). Наприклад:

«А це, чуєш, діду, приблудилися до мене коза з собакою. Кручуся-верчуся в дворі та сама до себе гомоню, аж гульк — заходять до двору собака першою, а заним коза. Слава тобі, Господи, хоч безрога. Обоє рябоє і в реп'яхах. Коза так жалісно мекає, а пес гавкає» (В. Чемерис).

2.2 Інтонація

Інтонація української мови відіграє важливу роль у наданні виразності мовленню та передачі смислових відтінків. Вона використовується для позначення акцентів, емоційного забарвлення, розділення речень на складові частини та встановлення загального тону висловлювання.

Українська мова має кілька основних типів інтонації:

1. Висхідна інтонація: Вона досягається підйомом голосу в кінці речення. Цей тип інтонації використовується для позначення

питань, дивування, незакінченості або невпевненості. Наприклад: "Ти його бачив?" або "Це справді правда?"

2. Спадна інтонація: Вона характеризується спаданням голосу в кінці речення. Спадна інтонація використовується для позначення тверджень, впевненості, закінченості. Наприклад: "Я пішов до магазину" або "Це було дивовижно!"

3. Підйомно-спадна інтонація: Це комбінація підйому та спаду голосу в реченні. Вона використовується для наголошування, розділення фраз та підкреслення важливої інформації. Наприклад: "Я його бачив учора, а він мені каже, що не приходив".

4. Рівномірна інтонація: Цей тип інтонації характеризується рівномірним розподілом голосу без виражених підйомів або спадів. Використовується в інформативних реченнях, описах та повідомленнях, коли немає потреби підкреслювати емоційний зміст. Наприклад: "На столі лежать книги".

Усі ці типи інтонації допомагають надати мовленню більшу виразність та передати потрібні смислові нюанси.

2.3 Відокремлені члени речення

В усному мовленні, для підсилення смислової ролі другорядних членів речення, використовуються інтонація й паузи, а на письмі – відповідні розділові знаки. Такі члени речення називаються відокремленими. Вони доповнюють основний зміст речення, який виражений іншими членами речення.

За функцією і синтаксичною роллю в реченні можна виділити наступні типи відокремлених членів речення:

1. Відокремлені означення:

- Тепла ніч, напоєна степовими пахощами, пропливала над Асканією.

- Малий, сиджу біля вікна і всього боюсь.

2. Відокремлені прикладки:

- Солов'ї, нічні товариші мої, у сад злетілись до вікна.

3. Відокремлені обставини:

- Усяка пташечка, радіючи, співала.

- Блакитний час, прикинувшись водою, тече в піщаних, чистих берегах.

4. Відокремлені додатки:

- На світі все знайдеш, крім рідної матері.

5. Відокремлені уточнювальні члени речення (будь-який член речення, найчастіше — обставини):

- Коло самого дому, під вікнами, росли кущі жовтої акації.

- Ми, школярі, набираємо взимку свіжих знань у голову.

Використання відокремлених членів речення збагачує виразність та образність тексту і може бути застосоване в будь-якому стилі мовлення.

2.4 Вставні слова та словосполучення

Слова або словосполучення, що виражають ставлення мовця до висловлювання, називаються вставними. Вони не пов'язані з

членами речення і відображають ставлення мовця до інформації, його оцінку або спосіб висловлення думки. Вставні слова не додають нічого нового до змісту, а лише уточнюють або оцінюють основне повідомлення. На письмі вставні слова або словосполучення виділяються комами.

Приклад:

1. Напевно, літо цього року буде спекотне і посушливе. За словами учених, колись територію нашої країни вкривали величезні льодовики.

Вставні конструкції не є членами речення, і до них не можна ставити запитання, що стосуються головних або другорядних членів речення.

Приклад:

2. Учора, як на зло, цілий день було похмуро. То це сліди зайця, по-твоєму?

Групи вставних слів:

1. Слова, що виражають упевненість, невпевненість, сумнів.
2. Слова, що виражають задоволення, незадоволення, радість, жаль, здивування.
3. Слова, що вказують на джерело повідомлення.
4. Слова, що вказують на зв'язок думок і послідовність викладу.
5. Слова, що привертають увагу співрозмовника.
6. Слова ввічливості.

2.5 Інші засоби виділення підмета

Українська мова пропонує різноманітні способи для підкреслення підмета в реченні. Ось кілька прикладів:

1. Використання фраз "щодо" або "стосовно": Ці вирази вказують на підмет або привертають увагу до конкретної особи або речовини. Наприклад: "Щодо Марії, вона вже прийшла" або "Стосовно цього питання, ми повинні взяти до уваги всі аспекти".
2. Використання фраз "за винятком" або "окрім": Ці вислови вказують на виняток або обмеження, коли підмет відрізняється від інших. Наприклад: "Всі студенти домовилися про зустріч, за винятком Петра" або "Усі отримали приз, окрім Івана".
3. Використання слів "крім" або "поміж": Ці слова вказують на додаткові об'єкти або особи, які також належать до групи, але їх окремо виділяють. Наприклад: "Всі студенти, крім Олени, зробили домашнє завдання" або "Поміж усіма квітами, тільки рожева виглядає незвично".
4. Використання слів "зокрема" або "особливо": Ці слова використовуються для особливого підкреслення підмета, який є важливим або цікавим у контексті. Наприклад: "У нашій групі є багато талановитих учнів, зокрема Максим" або "Особливо важливо врахувати думку досвідчених фахівців".

Ці фрази допомагають уточнити або виділити підмет в реченні, роблячи його більш очевидним або підкреслюючи його для читача або слухача. Використання таких засобів дозволяє точніше передавати інформацію та зосереджуватись на конкретному об'єкті або особі.

2.6 Інверсія порядку слів

Інверсія порядку слів є одним зі засобів виразності та стилістики в українській мові. Вона полягає у зміні стандартного порядку слів у реченні з метою підкреслення певних емоцій, наголосу на

певних елементах або створення особливого ритму або акценту у висловлюванні.

Основні типи інверсії в українській мові такі:

1. Зіставна інверсія: Виникає, коли присудок стоїть перед підметом. Це може статися, якщо в реченні присутні слова-прислівники часу, місця або способу. Наприклад: "Вранці вирушив у подорож хлопець" (замість "Хлопець вирушив у подорож вранці").

2. Питальна інверсія: Використовується у питаннях і полягає у зміні порядку слів, де підмет стоїть після присудка. Наприклад: "Чи бачив ти новий фільм?" (замість "Ти бачив новий фільм?").

3. Умовна інверсія: Використовується у реченнях з умовною часткою "якби", де підмет і присудок обмінюються місцями. Наприклад: "Якби прийшла дощем, заховалася б у хаті" (замість "Вона заховалася б у хаті, якби прийшла дощем").

4. Логічна інверсія: Використовується для підкреслення певних елементів у висловлюванні або для стилістичної ефектності. Наприклад: "Красою своєю поле зачаровує" (замість "Поле зачаровує своєю красою").

Ці форми інверсії допомагають створити більш виразне й ефективне висловлювання, підкреслити певні аспекти або стилістичні особливості мови.

2.7 Емфатичні конструкції

Емфатичні конструкції в українській мові використовуються для наголошення на певних елементах в реченні та підсилення їх значення. Вони сприяють створенню виразності, емоційності або

інтенсивності в мовленні. Ось кілька прикладів емфатичних конструкцій:

1. Повторення: Повторення слів або фраз може використовуватися для наголошення на певному елементі. Наприклад: "Він дуже, дуже втомився" або "Ти маєш це зрозуміти, повністю зрозуміти".
2. Використання саме: Слово "саме" використовується для підкреслення того, що саме цей елемент є найважливішим або найрелевантнішим. Наприклад: "Саме вона допомогла мені" або "Саме цей факт має бути врахований".
3. Використання ж сам: Вираз "ж сам" також вказує на підсилення певного елемента. Наприклад: "Він ж сам розбив цю вазу" або "Це ж саме ти забув ключі".
4. Використання сам-сам: Ця конструкція також слугує для виділення певного елемента в реченні. Наприклад: "Вона сам-сам вирішує, що робити" або "Це сам-сам ти сказав це слово".
5. Використання слова "то": Слово "то" може бути використане для підкреслення певного елемента в реченні. Наприклад: "Він сам знає, що треба робити, то він не робить" або "Ти просив це зробити, то зроби сам".

Ці емфатичні конструкції допомагають створити більший акцент на певному елементі в реченні та підсилити його значення. Вони дають мовцю можливість передати свої емоції, наголосити на важливих моментах та зробити мовлення більш виразним.

2.8 Імпліцитна інформація

Імпліцитна інформація в українській мові - це така інформація, яка не виражена прямо в тексті, але може бути зрозуміла з

контексту, загальних знань або попередніх висловлювань. Вона є важливою складовою мовлення і допомагає передати неявні деталі без прямого згадування.

Ось декілька прикладів імпліцитної інформації в українській мові:

1. Використання скорочень: Українська мова дозволяє використання скорочень, де певні елементи можуть бути опущені залежно від загальновідомої інформації. Наприклад, у фразі "Потрібно купити хліб" може бути неявною інформацією, що мова йде про "мене", оскільки це зрозуміло з контексту.
2. Використання усталених виразів: Українська мова містить багато усталених виразів, які включають імпліцитну інформацію. Наприклад, у вислові "Пішов гуляти" може бути неявною інформацією, що людина йде гуляти саме для задоволення.
3. Використання контексту: Імпліцитна інформація часто виводиться з контексту розмови або попередніх висловлювань. Наприклад, у реченні "Вона забула ключі" може бути неявною інформацією, що ключі були їй потрібні в певному місці, наприклад, для відкриття дверей.
4. Використання культурних норм і стереотипів: Імпліцитна інформація може базуватися на загальноприйнятих культурних нормах або стереотипах. Наприклад, у фразі "Вона ходить до лікаря" може бути неявною інформацією, що мова йде про жінку, оскільки в українській культурі відомо, що більшість лікарів є жінками.

Розуміння імпліцитної інформації вимагає знання мови, культури і контексту, в якому відбувається розмова. Вміння розпізнавати цю неявну інформацію допоможе краще розуміти смислове навантаження мовлення та комунікувати ефективніше.

Висновок до розділу 2

Українська мова володіє багатством стилістичних та граматичних засобів, які роблять її виразною, емоційною та гнучкою. Цей розділ детально описує деякі з найважливіших аспектів української мови, які роблять її унікальною.

Прямий порядок слів є типовим для української мови, де підмет стоїть перед присудком, а означення - перед означуваним словом. Це робить мову чіткою та логічною.

Інтонація відіграє важливу роль у виразності мовлення, допомагаючи передати емоції, наголосити на певних словах та розділити речення на смислові частини.

Відокремлені члени речення використовуються для виділення важливої інформації, уточнення деталей та додання виразності мовленню.

Вставні слова допомагають мовцеві висловити своє ставлення до висловлюваного, оцінити інформацію або вказати на джерело повідомлення.

Засоби виділення підмета роблять мову чіткою та зрозумілою, підкреслюючи роль підмета в реченні.

Інверсія порядку слів використовується для стилістичної виразності, наголошення на певних елементах або створення особливого ритму мовлення.

Емфатичні конструкції допомагають підкреслити важливі слова та зробити мовлення більш емоційним.

Імпліцитна інформація робить мову більш лаконічною та глибокою, дозволяючи мовцеві передати більше інформації, не говорячи про неї прямо.

Всі ці аспекти української мови роблять її унікальною та багатогранною. Розуміння та використання цих засобів робить мовлення більш виразним, емоційним та гнучким.

РОЗДІЛ 3

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНФОРМАТИВНОЇ СТРУКТУРИ РЕЧЕННЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

3.1 Спільні та відмінні риси

Спільні риси:

- Обидві мови використовують речення, які складаються з підмета, присудка та другорядних членів речення.
- Порядок слів може бути прямим або непрямым в обох мовах.
- Інтонація вживається в обох мовах для вираження емоцій та намірів.

Відмінні риси:

- Англійська мова має фіксований порядок слів у реченні (підмет + присудок + другорядні члени речення), тоді як українська мова має вільний порядок слів, який залежить від контексту та стилю мовлення.
- В англійській мові використовуються артиклі для визначення означеності/неозначеності іменників, українська мова не має артиклів.
- Англійська мова використовує допоміжні дієслова для утворення часів та вираження модальності, українська мова рідше використовує допоміжні дієслова.

3.2. Приклади:

Англійська мова:

- **The cat** (підмет) **sat on the mat** (присудок + другорядний член речення).
- **I** (підмет) **have read** (присудок) **this book** (другорядний член речення).

Українська мова:

- **Кіт** (підмет) **сидів на килимку** (присудок + другорядний член речення).
- **Я** (підмет) **прочитав** (присудок) **цю книгу** (другорядний член речення).

Висновки до третього розділу:

- Інформативна структура речення в англійській та українській мовах має як спільні, так і відмінні риси.
- Порядок слів, артиклі, допоміжні дієслова - це деякі з ключових відмінностей між двома мовами.
- Розуміння цих відмінностей є важливим для правильного перекладу та чіткої комунікації.

ВИСНОВОК

Інформативна структура висловлювання в англійській мові та інформативна структура речення в українській мові можуть мати певні схожості та відмінності. Розглянемо їх порівняльний аналіз.

Інформативна структура висловлювання в англійській мові характеризується такими особливостями:

1. Порядок слів: Зазвичай, в англійській мові речення мають типову структуру, де підмет передує присудку. Наприклад, "The cat is sleeping" (Кіт спить). Цей порядок слів допомагає утворити зрозумілу та логічну інформативну структуру.

2. Вживання вказівників: Англійська мова активно використовує вказівники (займенники, вказівні прикметники) для підкреслення інформаційної структури. Наприклад, "This book is interesting" (Ця книга цікава), де "this" вказує на певний об'єкт.

3. Вживання часток: Англійська мова використовує різні частки (наприклад, "also", "too", "even") для вираження додаткової інформації та впливу на інформативну структуру висловлювання. Наприклад, "I like ice cream. She likes it too" (Мені подобається морозиво. Вона теж його любить).

Інформативна структура речення в українській мові має свої особливості:

1. Гнучкість порядку слів: Українська мова має більш гнучкий порядок слів, в порівнянні з англійською. Речення може мати різні порядки слів, що дозволяє створювати різні інформативні структури. Наприклад, "Кіт спить" і "Спить кіт" є правильними реченнями.

2. Використання вказівників: Українська мова також використовує вказівники, але їх вживання не є обов'язковим. Наприклад, "Ця книга цікава" і "Книга цікава" є правильними висловлюваннями.

3. Використання сполучників: Українська мова часто використовує сполучники (наприклад, "і", "та", "але", "або") для організації інформативної структури речення та показу зв'язків між різними елементами. Наприклад, "Я люблю читання, а вона любить малювання".

Порівняльний аналіз інформативної структури речення в англійській та українській мовах виявляє деякі різниці:

1. Порядок слів: Українська мова має більш гнучкий порядок слів, англійська мова має більш фіксований порядок слів.

2. Вживання вказівників: В англійській мові вказівники використовуються частіше та є важливими для вираження інформативної структури, в українській мові їх вживання не є обов'язковим.

3. Використання часток та сполучників: В англійській мові частки та сполучники активно використовуються для організації інформативної структури, в українській мові використовуються сполучники для показу зв'язків між різними елементами.

У обох мовах інформативна структура висловлювання та речення допомагає організувати і передати інформацію. Протягом висловлювання або речення важливо враховувати контекст, використовувати належні граматичні конструкції та засоби мовленнєвої економії для досягнення чіткості та зрозумілості.

РЕЗЮМЕ

Мета дослідження полягає в аналізі та порівнянні інформативної структури висловлення в сучасній англійській та українській мовах.

Об'єктом дослідження є різні типи висловлення, такі як речення або текстові фрагменти, які розглядаються з точки зору їх інформативної структури.

Предметом дослідження виступають лексико-синтаксичні засоби, за допомогою яких створюється інформативна структура висловлення, такі як слова, фрази, конструкції, порядок слів тощо.

Завдання полягає в аналізі типових особливостей інформативної структури висловлення в англійській та українській мовах, встановлення спільних і відмінних рис між ними, а також визначення факторів, що впливають на формування інформативної структури.

Методика дослідження включає аналітичні методи, такі як порівняльний аналіз, класифікація, статистичні методи, корпусний аналіз.

Зміст роботи містить огляд літератури з даної теми, опис методів дослідження, аналіз результатів, порівняння інформативної структури висловлення в англійській та українській мовах, а також висновки щодо виявлених особливостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Англійська мова. Теорія і практика. Інверсія** Автор: Ричард Грант · 2021
2. Корунець І.В. Порівняльна типологія української та англійської мов. К., Либідь, 2000
3. Пономарів О.Д. Сучасна українська мова. К., Либідь, 2001
4. **Афанасьєва О. В. Інформативна структура речення української мови: дослідження на основі корпусу текстів.** Київ: Наукова думка, 2010.
5. **Бєльська-Рубінчик О. В. Порівняльна граматики української та англійської мов.** Київ: Видавництво Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 2014.
6. **Quirk R., Greenbaum S., Leech G., & Svartvik J. A Comprehensive Grammar of the English Language.** London: Longman, 1985.
7. **Інформаційна структура висловлення в англійській мові: теоретичні та практичні аспекти** О.В. Белова.
8. **Інформаційна структура висловлення в українській мові: когнітивно-прагматичний аспект** О.М. Лук'янець.
http://repository.pdmu.edu.ua/bitstream/123456789/19509/1/National_and_cultural
9. **Порядок слів як фактор інформаційної структури висловлення в англійській та українській мовах** Т.В. Воронина.
https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/part_1/22.pdf
10. **Інтонація як засіб вираження інформаційної структури висловлення в англійській та українській мовах** Н.В. Ковальчук.
<https://englishoffice.ua/news/education/intonatsiia-v-angliiskom-iazyke-kursy-po-intonatsii-v-angliiskom-angliiskaia-intonatsiia/>
11. **Крос-лінгвістичний аналіз інформаційної структури висловлення в англійській та українській мовах** Г.В. Черненко <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Angfilolog18.pdf>
12. Іванишин Н. Я. Ознаки імпліцитності як мовної категорії.

13.Рижкова, С. Вираження емпізи в англійській мові. Особливості її перекладу. Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології.